

CIRIL PRAČEK JE SAMO ŠE LEP SPOMIN

PAVLE ŠEGULA

Dopolnilo in izteklo se je plodno življenje, spočeto pred 87 leti v Baški grapi. **Mitja Košir** je v svojem nekrologu občuteno napisal: »Z Jesenic je prišlo sporočilo. **Ciril Praček** se je za vedno poslovil. Je bilo pričakovano? Kdor ga je dobro poznal, bi komaj verjel. Neizčrpna življenjska energija, absolutni športni, celo asketski način bivanja, čista misel in veliko znanje. Gre vse to lahko v veliki nič? Zato raje verjemimo v neko skrivnostno selitev med nam še nerazumljive energije. Naj bo tako, čeprav morda le v nikoli končano iskanje tolažbe.«

Veliki gospodar usode, ki ga je imel Ciril pogosto v mislih, je ob njegovem rojstvu sklenil, da fantiček ne bo ostal ujet med tesne bregove Bohinjskih gorá in Porezna.

In res je udejanjal svoje talente v svetu Julijskih Alp in Karavank in še višje, v Alpah od Mont Blanca do Matterhorna in Visokih Tur. Svoje mojstrstvo na smučeh je pokazal na vrhunskih srečanjih – na klubskih, državnih in svetovnih prvenstvih in dvakrat celo kot udeleženeec zimskih olimpijskih iger. Izkazal pa se je tudi kot vzgojitelj alpinistov, reševalcev in smučarjev.

Odtod še upravičena Mitjeva ugotovitev: »S Cirilom Pračkom sta slovensko smučanje in alpinizem skupaj z Gorsko reševalno službo izgubila veliko osebnost. Smučanje je izgubilo najstarejšega vrhunškega tekmovalca, olimpijca, tja do **Bojana Križaja** našega najuspešnejšega slalomista; alpinisti in gorski reševalci smo ostali predvsem brez zvestega prijatelja in učitelja, slovensko športno javnost nasploh pa je zapustil še eden od častitljivih Bloudkovih nagradencev.«

Bil pa je tudi mojster slovenske besede. Bil je med prvimi pisci izvernih smučarskih priručnikov, napisal je dvoje vodnikov turnih smukov, knjigo »Med gorskimi reševalci«, in marca 2000 izdal še gorniške spomine »Vrnite mi moje sinove z gore«.

Cirilova učna leta so se začela v Podbrdu, nadaljevala v Bohinjski Bistrici, nato pa tekla na južnih pobočjih Karavank, kjer je že kmalu postal nenadkriljiv mojster. Žičnic še ni bilo, vse je bilo treba opraviti peš, kdor je iskal popolnost na smučeh, je, hočeš nočeš, postal gornik. In ko je z dilcami iskal sneg še pozno spomladi in poleti Za Akom, je moral premagovati tudi strme skalne zapreke. Tako je vzljubil še stene, brezpotja in grebene naših gora in se okrog leta 1930 znašel med plezalci. S tovariši iz Turistovskega kluba Skala se je kalil v preudarnega alpinista, ki je v naših stenah pustil tudi osebno sled z enajstimi prvenstvenimi vzponi in kmalu po vojni postal zanesljiv, tudi v tujini upoštevan in iskan gorski vodnik.

MOJSTRSKI SLOG SMUČARJA CIRILA

Eden od redkih Cirilovih vrstnikov iz mladih dni, alpinist, smučar in reševalec **Maks Dimnik** z Jesenic, se ga spominja takole:

»Bila bi velika škoda, če takega fanta, kot je bil Ciril, ne bi pošteno prikazali mlajši generaciji. Verjetno sem ga prvič srečal med smučanjem na Črnem vrhu nad Jesenicami pozimi leta 1934. Mojo pozornost je pritegnilo njegovo smučarsko znanje. Kasneje sva se videla v Planici na skalalnici, še posebno pa pozimi 1935/1936, ko sem bil pomožni smučarski učitelj v smučarski šoli svojega sorodnika **Janka Janše**. Pri smučanju je Ciril že takrat kazal izredno znanje. Imel je dobro opremo in nekaj drugačno tehniko. Za razliko od Schneiderjeve tehnike je kristijanije zavijal lepše kot drugi.

Pred zimsko olimpiado v Garmischu leta 1936 sem imel priložnost smučati na Rožci v senci jugoslovanskega olimpijskega moštva. Avstrijski trener **Harrer** je vadal **H. Heima**, **C. Pračka**, **R. Stoparja**, **A. Jakopiča** in druge in nam pokazal, kako se smuča in tekmuje.

Včasih smo kar malo zijali, ko nas je z vrha Kleka v smuku nagnal do Skalaške kočice. Tu se je ponudila priložnost, da smo si v koči pripovedovali o svojih samostojnih doživetjih na smučeh, ko sem tudi sam prišel do besede o samostojnih podvigih na Vrtaškem vrhu, Slemenu, Smrajki in smuku z vrha Špika do Pišnice. Ciril je bil neutrudljiv, zagnan in uspešen, kar je dokazal tudi z rezultatom na olimpiadi.

Istega leta sva se s Cirilom srečala v Staničevi koči in na startu Triglavskega smuka. Cirila so visoko cenili avstrijski udeleženci smuka **Harrer**, **Maier**, **Prawda** in

Schwabl. *Rekordnega Cirilovega časa za smuk do »Debele bukve« dolgo ni nihče presegel.*

Njegova vožnja v slalomu in smuku je bila mojstrska in izredno zanesljiva. Posebej sem si zapomnil, s kakšno zagnanostjo je pilil vsak lok in kako je ustvarjal svoj slog tekmovalnega smučanja. Lahko trdim, da je takrat nastajala Pračkova tehnika zavojev in alpskega smučarskega sloga, ki ju je obdelal v svojem priročniku »Smučanje«.

Nato sva se v času do vojne manj srečevala. Ciril je ostal v vrhu alpskega smučanja, slaloma in smuka, kar je dokazoval z dosežki na mnogih tekmah doma in v tujini.

*Mene je življenjska pot bolj usmerila v poletni in zimski alpinizem v Julijskih Alpah, ki sem ga doživljal v družbi z **J. Brojanom st., M. Arihom, dr. M. Potočnikom, M. Medjo, K. Koreninijem, J. Čopom, M. Bizjakom** in drugimi plezalcii tistega časa. Tekmovalno smučanje nam je bilo drugotnega pomena.*

*Pričetek vojne nas je razgnal na vse konce. Ko sem se konec leta 1942 vrnil iz nemškega ujetništva, sem se večkrat srečal s Cirilom, ki je imel več sreče. Z njim in drugimi tovariši smo kljub prepovedi hoje v gore in smučanja preživeli prav lepe in nepozabne dni na Vrtaškem vrhu, Vršiču, Rožci, v Krnici in drugje. Vendar sem vztrajal v alpinizmu, z **M. Arihom, J. Krušicem** in drugimi smo potegnili kar nekaj lepih smeri na Jalovcu, Kotovi špici, Škratlaci, Stenarju, pa Rigljici in Frdamanih policah, z **M. Arihom** pa leta 1943 tudi enkratno zimsko turo od Vratice na Visoko Rateško Ponco, po grebenu do Kotove špice in naprej do vrha Jalovca. Cirila sem takrat pogosto srečeval, ko je pilil svoj stil, vendar smo imeli vsak svoje cilje in ožjega stika ni bilo. Seveda pa smo se skupaj podali na pot v zasnežene Martuljske gore, Krnico in na Vršič, ko se prijatelj **M. Arih-Mihol** ni vrnil iz domnevne ture, s čimer je prikril svoj odhod v partizane. Dobro se spominjam, kako zavzet je bil Ciril, ko je s tovariši gazil skozi globoke zamete in kako sem se moral pretvarjati, da nisem izdal resnice o pogrešanem.*

Leto 1944 je prineslo Miholovo smrt, sam pa sem odšel v partizane in se vrnil iz vojske šele jeseni 1945. Dve leti kasneje sem bil službeno premeščen v Zenico, kjer sem ostal polnih deset let. Srečanja s Cirilom so bila tiste čase bolj redka.

Po vrnitvi iz Bosne so stiki spet postali tesnejši. Vključil sem se v PD Jesenice in postal predsednik.

Ciril je bil spoštovan smučarski učitelj in ugleden gorski reševalec. Skozi njegovo šolo alpskega smučanja s poudarkom na turnem smučanju je šla vsa mladina. Bil je nenadomestljiv kot človek, nedosegljiv kot učitelj mladih, njegova pot tekmovalca se je še vzpenjala in bila okronana z visokimi dosežki.

Kot reševalec z dolgoletnimi izkušnjami je z drugimi alpinisti in reševalci z Jesenic in Doline reševal tedaj nastajajoče probleme reševanja v gorah v vseh letnih časih, v najtežjih stenah in najbolj zapletenih primerih...«

ZADNJI STEBER PREVOJNIH REŠEVALCEV

Za človeka Cirilovega človekoljubnega značaja je bilo članstvo v GRS po vstopu v družbo alpinistov in smučarjev Turistovskega kluba Skala na Jesenicah samo vprašanje časa. V začetku tridesetih let ni bilo na voljo ravno veliko gorskih reševalcev, zato so ga Čop in drugi veterani GRS vpregli v to delo, ko ni bil star niti dvajset let. Odločala je spretnost v steni in pripravljenost pomagati. Prvi znani akciji na Mežakli 26. avgusta 1932 so sledila številna, pogosto dolgotrajna, težavna, neredko skrajno tvegana stenska reševanja, v katerih je sodeloval kot član ali vodja akcije. Ena od takih uspešnih – po Špiku 1964 –, a daleč ne edina zahtevna akcija, v katerih so v polni meri prišli do veljave njegova domiselnost, vztrajnost, iznajdljivost in požrtvovalnost »čez meje dolžnosti«, je bila »akcija Velo polje« februarja 1968 ob reševanju naveze **Kunaver-Belak-Sazonov**, ki so jo po prvenstvenem zimskem vzponu prek Čopovega stebra ogrozili izčrpanost, mraz in snežni plazovi in bi se po opravljeni turi brez pomoči gorskih reševalcev spričo silnih količin novega snega težko vrnila v svet živih.

O tem delu dodaja Maks Dimnik naslednje:

»V svojih avtobiografijah 'Med gorskimi reševalci' in 'Vrnite mi moje sinove z gore' je Ciril slikovito in avtentično popisal svojo udeležbo in udeležbo tovarišev reševalcev v nešteti primerih, ko je reševal pogrešane in ponesrečene v gorah. Iz obeh del odseva vsa globina srčnosti, poguma, upanja in bridkosti ob smrti alpinistov in gornikov, ki jih je Ciril doživljal v dolgih desetletjih delovanja med gorskimi reševalci.«

Ko smo že pri Cirilovem literarnem delu, za hip spet prisluhnimo Mitji, ki mu pisanje ni tuje:

»Slabega pol leta je od tega. Bil je prijazen, prijateljski klepet pri njem doma na Jesenicah. Takrat je, natanko deset dni pred njegovim sedemdesetletnim rojstnim dnevom, izšla njegova knjiga gorniških spominov. 'Najlepše darilo', je večkrat ponovil. Zdej ta knjiga, pa jo odpri na kateri koli strani, pripoveduje dolgo zgodbo o človeku, ki je vse svoje življenje – in to dobesedno – posvetil smučanju in goram. Zato to zdej ni več le knjiga, ampak s pisno besedo izklesan spomenik osebnosti in dobi, ki jo je ta osebnost oblikovala.«

Poglejmo, kaj pravi o Cirilu reševalcu njegov tovariš v akciji **Pavle Dimitrov**:

»Skoraj pet desetletij sva s Cirilom delila dobro in zlo v vrstah PGRS Jesenice. Sodelovala sva v vseh postajnih vajah poleti in pozimi ter v mnogih reševalnih akcijah.

V spomin se mi je najbolj vtisnila reševalna akcija v Špiku 14. julija 1964, ko so štirje mladi alpinisti iz Martuljka obtičali v Skalaški smeri. To reševalno akcijo je Ciril nazorno opisal v knjigi 'Vrnite mi moje sinove z gore', vendar sem to reševanje jaz občutil po svoje, saj sem bil petindvajset let mlajši. Bili sta dve reševalni navezi. V prvi midva s Cirilom, v drugi najina prijatelja. Boj s strmo steno je bil neizpros. Ob močnih nalivih in šviganju strel je mimo nas letelo kamenje. Kakšno srečo smo imeli, da nas ni zadel kateri teh projektilov! 7

No, kljub grozljivemu stanju je Ciril z umirjenim glasom dejal: 'Tam gori nas čakajo; če jih danes spravimo ven, bodo še živi, jutri nič več, kajti premočeni drugega biva ne bodo preživeli.' Njegovo razmišljanje je bila čista resnica, in tudi naše tveganje se je izplačalo, kajti priplezali smo do štirih ujetnikov stene in jih varno spravili do vnožja.

Med sestopanjem po Špikovi grapi je nekdo predlagal, da bivakiramo, čeprav smo bili mokri do kože, nekateri smo imeli že povsem pobledele kože, kar je pomenilo, da smo bili že nekoliko podhlajeni. V tem odločilnem trenutku je Ciril nastopil avtoritativno in obenem očetovsko ter odločno dejal: 'Ne! Če bomo bivakirali, bomo jutri trdi kot polena in drugi reševalci bodo morali reševati nas'. Imel je še kako prav. Takrat gora ni zahtevala žrtev.

S Cirilovo smrtjo se je zrušil še zadnji steber prekaljenih predvojnih jeseniških gorskih reševalcev, veliko pa je izgubila tudi vsa slovenska GRS.

V zadnjih letih sva si s Cirilom kar pogosto pisala pisma ali razglednice in vedno se je podpisal 'Tvoj stari Ciril'.

Na podarjeni knjigi 'Vrnite mi moje sinove z gore' mi je napisal posvetilo: 'Prijetelju z gorskih poti'. Teh poti je bilo veliko in jaz sem 'svojemu staremu Cirilu' hvaležen za najina druženja.«

ZALJUBLJENEC V GORSKO NARAVO

Ciril ni prenašal brezdolja. Rojen v družini z mnogimi otroki in skromnimi dohodki je oboževal delo. Delo mu ni bilo muka, sprejemal ga je kot blagoslov. Vselej je bilo na prvem mestu. Svoj odnos do dela je najlepše opisal v svoji zadnji knjigi:

»Moj cilj je bil dobiti delo v Železarni, česar verjetno ne bi nikoli dosegel, če se ne bi ukvarjal s športom.«

... Na tekmovalstvu, ki ga je priredila Skala na Črnem vrhu pozimi 1930/1931, je zmagal v slalomu in tako zašel globlje v družbo Skalašev. Ti so mu preskrbeli delo v tovarni, ki je hranila Jesenice in okolico. Zapisal je:

»To je bilo zame glavno. Kruh, brez tega ne bi bilo ničesar. Brez smučanja zame tudi alpinizma ne bi bilo...«

Tako je razmišljal kot rosi mladenič in tak je ostal vse življenje. Če ni bil v uradu, je plezal, uvajal je mlade alpiniste ali pisal o plezanju. Smučal je, tekmoval ali vzgajal smučarje. Reševal je, delal v Postaji GRS ali pa je uril mlade reševalce. Zbiral je podatke o snegu in snežnih plazovih v Triglavskem pogorju. Vodil je po domačih in tujih gorah. Skrbel je za domačijo, jo vzdrževal in krpal še v visoki starosti.

Nočem biti krivičen do mladih sodobnikov, a vendar – razlika je ogromna. Mnogi med njimi so študentje, pa med norenjem po gorah pozabljajo na delo – na knjigo. Mislijo, da jim bo kruh kar podarjen. Mnogi so možje, pa pozabljajo na peklenske muke negotovosti svojih žen in staršev, ki jih vedno znova v negotovosti čakajo, da se vrnejo s svojih tveganih poti. Mnogi so očetje, pa, kot kaže, ne pomislijo na otroke in se ne vprašajo: »Kaj bo z njimi, če ostanem v gorah, kdo bo skrbel zanje?«

Cirilovo knjigo »Vrnite mi moje sinove z gore« je v Planinskem vestniku in Književnih listih (Delo) predstavil urednik PV **Marjan Raztresen**. Povzemam nekaj njegovih z občutkom napisanih odstavkov:

»Njegova letošnja knjiga je izsek iz romansirane gorniškega življenjepisa tega zaljubljenca v naravo, predvsem gorsko. Poglavlja v knjigi si ne sledijo, kot je teklo njegovo življenje, ampak po loku, ki naj bi bralce vseskozi držal v napetosti. Pripovedi o reševanjih v gorah, takih, ki so se končala srečno ali ko so bili reševalci samo pogrebci, si ne sledijo, ampak jih prekinjajo zgodbe o Pračkovih vandranih po slovenskih in tujih gorah, o Pračkovem gorskem vodništvu, ko je imel na vrvi ali sicer na skrbi 'kliente', kot vodniki imenujejo svoje stranke; prekinjajo jih dogodivščine s turnih smukov, s poti po ledenikih, ko so v gornike zijale mračne ledeniške razpoke, ali opisi gora 'kar tako', saj je predvsem Julijske Alpe poznal skoraj do zadnjega koticčka. V tem svetu je bil, ko je bilo vreme kot iz škatlice in ko so nebo parale strele, v poletnih vročinah in strupenem mrazu, spominja se večerov v varnih planinskih kočah in v zasilnih bivakih, gore pozna z najlepše strani, ko so se kopale v soncu, in z najpogubnejših, ko so z njih drveli morilski plazovi. Samo delček takih gora, ki bi brez človeka romantika ali neumornega iskalca kdo ve česa v njih pač bile le kupi kamenja, je opisal v tej knjigi...«

IDEALIST IN GLOBOK ZNAČAJ

Ko sem bil poslednjič pri njem na obisku, mi je skoraj pobožno in zaupno razodel eno svojih želja, da bi rad še enkrat sedel na štoru nad Zelenci. Saj res. Oba, Marjana in mene, so ganile vrstice v Cirilovih spominih, po katerih ga bolj kot po vsem drugem prepoznamo za romantika starega kova. O tem je Ciril zapisal v svoji knjigi naslednje:

»Nad Zelenci, pravokotno nad Gornjesavsko dolino, je senožet Skrajnica, ki se zajeda proti Vitrancu. Nešteto krat sem sedel na bukovem štoru in užival v plesu snežink v začetku zime. Blažen mir in nalahno ali gosto sneženje, to je tisti nedopovedljivi čar prihajajoče zime...«

Vendar Ciril ni bil samo mož dejanj in romantik, bil je tudi olikan in strog moralist, kar sem sprevidel, ko sem raziskoval, kaj pomeni kratica smeri v Travniku, kjer se je odigrala tragedija treh mladih plezalcev, ki jo Ciril opisuje v svojih spominih. Mladi rod večkrat brez dlake na jeziku in brez nelagodja daje smerem tudi imena, ki nikakor ne sodijo v govorico omikanega človeka s srčno kulturo. Verjetno se ti 'krstniki' prav zato za vsak primer odločijo za kratice, ki neposvečenim ne pomenijo ničesar.

Zagonetko sem z oklevanjem razodel Cirilu, ko mi jo je prijazno razvozal prijatelj, 'dohtar' in reševalec France. Ciril se je odzval zelo odločno in svoja stališča potrdil še v pismu, kjer je zapisal:

»... Vsaka stvar ima svoje meje. Glede na to, da 'nič ni tako skrito, da ne bi bilo očito', si lahko misliš, kako bi se določeno število ljudi razveselilo, ko bi zvedeli, kaj to

pomeni, določeno število pa zgrozilo zaradi morale plezalcev, češ da se iz vsega norčujejo. Prostri hribovci nič ne pomislijo, stvari pač gledajo drugače, česar jim ne moreš zameriti in jim tudi ne zamerim. Knjiga pa naj bi (menda) bila delo nekakšnih inteligentov. In če je tako, potem ne moreš servirati slovenskemu narodu neke stvari, ki niti za preproste ljudi ni v redu...»

Moje mnenje se v ničemer ni razlikovalo od Cirilovega, zato sva se domenila, da spremeniva naslov tistega poglavja. Gotovo se bova komu oba zdela otročja, češ: »Kako naj bo proti naravi, kar je v naravi?« Ime smeri je isto kot hišni naslov. Za manire naj se briga tisti, ki ga daje! A če naj ljudje postanemo boljši, se moramo tega in onega počasi otresti, tudi z lepimi besedami in izrazi lahko natančno razodenemo svoje misli in čustva.

Ta način Cirilovega razmišljanja se neverjetno lepo pokriva z vtisi, ki jih o njem posreduje Maks Dimnik, ko poskuša oceniti njegov lik:

»Bil je izredno umirjen, samozavesten in globoko pošten fant in mož, ki ga je vsak spoštoval. Vsako plehko šalo in umazano kvantanje, opravljanje tujih slabosti, preklinjanje je po svojem značaju in načinu življenja ostro zavračal. Bil je prepričan antialkoholik, ki niti v mislih ne bi pokusil kakšne pijače. Natolcevanje drugih skalašev in smučarjev, ki so včasih vzeli na muho njegovo prirojeno in včasih kar nerazumljivo hladnost do družb in posameznikov, ki so veseljačili, popivali ali bili neresni, je zelo težko prenašal, mislim, da je bil mnogokrat notranje prizadet.

Marsikdo na Jeseninah in v smučarsko-planinski družbi ga je zaradi navedenega kdaj ocenjeval kot 'čudaka'. Kdor pa je bil z njim večkrat in v težkih trenutkih, ko je šlo za reševanje, pieteto do ponesrečencev, oceno

športnih nasprotnikov, molčečnost, ima drugačno mišljenje. Jaz pravim, da je bil velik poštenjak, idealist in globok značaj.

Prav posebno cenim njegov čudovit odnos do gorske narave, s snegom pokritih ali kopnih skalnih strmin. Bil je tih, miren, zagledan v vsako obliko življenja in dogajanja v gorski naravi. Ure in ure smo lahko hodili brez besed in vsak za sebe doživljali veličino in blesk tega sveta, ki ga je le tu in tam spremljal šelest smučali ali udarec okovank.«

PREUDARNE TVEGANE ODLOČITVE

Trd in neizprosni do samega sebe je bil Ciril vselej pripravljen pomagati drugim. Prizadeval si je, da se nauči česa novega in poskrbi za večjo varnost med reševanjem, bil je pobornik spoštovanja pravil varne hoje v gorah.

O Cirilovi neverjetni načrtnosti in trdi disciplini mi je marsikaj povedal njegov sosed, gorniški in smučarski tovariš **Franc Pesjak**. Omenil bom samo nekaj tistega, kar zadeva učenje in trening:

»Ciril je izkoristil sleherno priložnost, skrbel je, da mu čas nikoli ni tekel v prazno. Ko smo smučali in je bilo po končani vožnji treba pešačiti v breg, je Ciril iz svojega majcenega, s tušem napisanega slovarčka npr. ponavljal angleške besede ali kaj drugega, kar se je pač hotel naučiti.

Tudi svojega smučarskega znanja ni jemal kot enkrat za vselej danega, treniral je ob vsaki priložnosti. V Podkorenu je vedel za vsako osojino liso snega, imel kje v bližini skrite količke, jih postavil in vadil zavoje. Ob prvem snegu je s sestro Lojzko ali skupaj z nami najprej potlačil in utrdil sneg, nato pa se je lotil vožnje.«

Kaj dobijo člani PZS za članarino

Planinska zveza Slovenije uvaja letos nekatere nove oblike članarine, tako da imajo člani osrednje slovenske planinske organizacije možnost izbirati med članarinama A in B, ki sta namenjeni odraslim, C, ki je za mlade planince, in D, ki jo plačujejo planinske družine, medtem ko je članarina S namenjena podpornim članom in donatorjem.

Letošnja članarina za člane A stane 7000 tolarjev, zanjo pa dobi član vrsto ugodnosti: popuste ima v vseh planinskih kočah doma in v evropskih gorah v tistih kočah, ki so last podpisnikov pogodbe o vzajemnosti, za primer smrti ali invalidnosti, ki sta posledica gorske ture oziroma dejavnosti, opredeljene v Statutu PZS, je nezgodno zavarovan v domačini in evropskih gorah, za oba primeroma so zanj tudi višje premije nezgodnega zavarovanja doma in v evropskih gorah, s tem članstvom ima plačano reševanje v evropskih gorah do višine 2560 evrov, v tej članarini je tudi letna naročnina na Planinski vestnik (ki znaša letos 5400 tolarjev), naposled pa dobi še publikacijo Koledar akcij PZS.

Večina članov PZS (oziroma PD) plačuje članarino B, ki znaša letos 1900 tolarjev. Za ta denar ima član enake popuste kot član A pri prenočevanju v planinskih kočah doma in v tujini, nezgodno je zavarovan doma in v evropskih gorah in ima plačano reševanje v vseh evropskih gorah, če

reševanje ni dražje od 2560 evrov. Člani B, stari nad 70 let, lahko na to članarino uveljavljajo 50-odstotni popust, ne da bi jim bile s tem okrnjene pravice, kakršne imajo drugi člani B.

Enake pravice imajo tudi člani drugih dveh kategorij, C in D. Kategorija C, v kateri so mladi planinci, je razdeljena na štiri skupine: mladinci od 18. do 27. leta starosti (C1) plačajo letos 1200 tolarjev, šolarji od končane osnovne šole do 18. leta starosti (C2) 800, osnovnošolci (C3) 600 in predšolski otroci (C4) 400 tolarjev letne članarine.

Letošnja novost so družinske članarine (D), ki znašajo za štiričlansko družino (D1) 9000 tolarjev in za družine z več kot štirimi člani (D2) 9500 tolarjev. V obeh članarinah je všteti tudi po en izvod Koledarja akcij PZS in za enega od družinskih članov letna naročnina na Planinski vestnik.

Za vse kategorije članov PZS veljajo ob vsem tem še popusti pri železniških prevozi v skladu s sporazumom med PZS in Slovenskimi železnicami – pri nakupu vozovnice za vlak je treba pokazati samo za letošnje leto potrjeno planinsko izkaznico.

S temi ugodnostmi se Planinska zveza Slovenije približuje najbolje organiziranim evropskim planinskim organizacijam z največ člani in z najdaljšo tradicijo, ki imajo oboje tudi (ali celo predvsem) zaradi takšnih povezav s svojim članstvom. Morda je letošnja družinska članarina tudi prvi korak k temu, da bi bila po dolgih desetletjih in po zgledu nekaterih drugih organizacij naročnina na Planinski vestnik del planinske članarine.

Kakor je bil molčeč in ni nikoli po nepotrebnem govoril o sebi, se mi je Ciril nekajkrat malce odprl v svojih pisnih, ko sva si dopisovala med nastajanjem njegove zadnje knjige. Julija 1999, ko še ni bilo videti možnosti, da bo knjiga sploh izšla, je med drugim zapisal tisto, kar je sicer večkrat ponovil tudi v knjigi:

»... V glavnem mi gre za to, da se o delu teh sijajnih slovenskih fantov izve, kaj počnejo v reševalnih akcijah. Žal mi je, če moram ob tem pisati tudi o sebi, a zgodbe morajo biti celovite, kot so se dogajale. Tveganih odločitev so me naučila tekmovanja v smuku. Zaradi borbenosti sem dvakrat nezavesten obležal na progi za smuk.

V Sestrieru v Italiji so me obujali k zavesti skoraj eno uro in ko sem prišel k sebi, sem še eno uro spraševal prijatelje, kje smo in kaj delamo. Tistega dne so odpeljali v bolnišnico v Torino toliko tekmovalcev, da so morali za moj prevoz rekvirirati avtobus, ker je zmanjkalo reševalnih vozil...

Drugič me je 'sreča oplazila' po osvoboditvi, na tekmah v Romuniji leta 1945. Spodneslo me je, ko smo trenirali smuk. Pri padcu na hrbet sem z glavo udaril ob ledeno trdo podlago. Tudi takrat mi nista 'ušli' pol ure nezavesti in krvavitev iz ledvic, naslednjega dne pa je že čakal start. Romuni so nam pripovedovali, da so strmino Pantu-Mare ob drugi priložnosti vsi Francozi vozili kar naravnost.

»No, fantje, če so to opravili Francozi, bomo mi tudi!« In sem se spustil že na treningu in potem tudi na tekmi, ko so Romuni iz strahu, da bomo spet spustili naravnost, na progi postavili tri vrata, zaradi česar je bilo še težje. Pri tempu prek sto kilometrov na uro si moral še obračati.

Vidiš, tako me je smučanje naučilo tveganj, kar mi je koristilo tudi v akcijah GRS.«

Kako naj si brez njegove odločnosti in samodiscipline predstavljamo njegovo vztrajnost pri pisanju Kronike Postaje GRS Jesenice, ki se začena z zapisom o nesreči plezalcev **Herberta Brandta** in **Ernesta Bračiča** v Nemški smeri Severne stene Triglava 1. septembra 1929 in njihovih reševalcih iz Ljubljane ter Jesenic, sklene pa z zapisnikom sestanka Postaje GRS Jesenice 2. decembra 1987, ko je bil star že skoraj 75 let, s čimer pa njegovo aktivno zanimanje za GRS nikakor ni usahnilo. Prav to potrjuje sklepne misli Mitja Koširja, ki pravi:

»Ko bi Ciril lahko še spregovoril, bi za svoje največje življenjsko poslanstvo prav gotovo izbral svojih skoraj osemdeset let dela med gorskimi reševalci. Tega nobeno še tako dobronamerno vrednotenje ne more pravilno oceniti. To delo lahko ocenjujejo v vsej njegovi humani razsežnosti le tisti, ki sta jim Cirilovo znanje in pogum rešila najdragocenejše – življenje. 'Gore so lepe, a znajo biti tudi krute,' je Ciril rad govoril in to kot gorski reševalec velikokrat ugotavljal neposredno. Zato je bil tudi izjemen gorski vodnik, najpogosteje po zasneženih prostranstvih slovenskih gor. Turni smuki pod njegovim skrbnim vodstvom so se praviloma srečno končevali. Bil pa je tudi učitelj, ki je radodarno razdajal svoje veliko znanje. Marsikdo izmed mladih, ki

so mu sledili, je postal vrhunski smučar, vrhunski alpinist, prenekateri pa tudi gorski reševalec in gorski vodnik.«

STAROST, KI JE NAJHUJŠA BOLEZEN

Ciril je bil kljub svoji skromnosti deležen pozornosti skupnosti, ki ga je nagradila s številnimi priznanji, med katerimi naj omenim vsaj najiminitnejša: najvišji športni priznanji Republike Slovenije – Bloudkova nagrada in plaketa, Red zaslug za narod s srebrnim vencem in Red Republike z bronastim vencem, Občinska nagrada Občine Jesenice, Svečana listina PZS, častni znak GRS in priznanje ob 75-letnici GRS, zlati in srebrni znak PZS, zlati znak PZJ, častni znak PD Jesenice, Gregorčičeva plaketa za športne dosežke in mnoga druga, med njimi visoka smučarska priznanja.

Temelj vsega in vir življenja, vsega, kar nam je doživeti v času bivanja, so zakoni Narave. In prav ti zahtevajo tudi tisto poslednje, kar čaka vsa živa bitja. Uresničilo se je tisto, kar je Cirilu med pomenki na smučanju nekeje v belih samotah Komne povedal legendarni turni samohodec **Luka**, zdravnik **dr. Franc Novak**: »Starost, Ciril, je najhujša bolezen, ta te gotovo pobere!« Iztekel se je čas staremu zdravniku in sedaj še Cirilu, prišlo je slovo. Ostali smo brez njega, siromašnejši, a vendar polni spominov na dobrega tovariša, spoštovanega državljana in na vse, kar nam je dal in kar nam je bilo z njim dano doživeti.

Pračkovi, Ciril, Lojzka, Marjan in pred leti tudi Slavica, so dolga desetletja živeli družinsko življenje na svoji domačiji na Murovi na Jesenicah. Po odhodu Slavice in zdaj še Cirila je dom kar prazen. Cirilova sestra Lojzka mi piše:

»Še vedno se ne morem pomiriti in zbrati svojih misli. Poskušam jih usmeriti kam drugam, misliti na kaj drugega, toda tisti njegov kot, ki je prazen, tako strašno prazen, me vedno znova prebudi v žalostno resnico, da ga ni več med nami. Pomislim, da bo spet kmalu padal sneg, ki ga je vedno s tako radostjo pričakoval, saj mu je v življenju pomenil zelo veliko, pa ne morem zadržati solz.

Zelo smo bili navezani drug na drugega in v mnogočem sva si bila zelo slična. Zato še toliko težje prenašam to izgubo.

Zadnji čas je po hudi spomladanski pljučnici spet našel samega sebe, zanimal se je za šport, za ekstremista **Karničarja** na Everestu; k njegovemu dosežku je dejal: 'Že sam vzpon na Everest je enkratno, veliko dejanje'. Niti teden pred smrtjo je še dejal: 'Ko se bom pozdravil, bom pa samo hodil, hodil...'

Imel je lahko smrt... Dokončal je svojo zadnjo turo... Veliko smo izgubili, ostajajo nam spomini, praznina in žalost.«

Ciril bo živel naprej in ostaja težko dosegljiv zgled mnogim gornikom, smučarjem, reševalcem, znancem in prijateljem. Trudili se bomo, da bi ga kar najbolje posnemali. Naj mirno počiva, obkrožen z gorami Gornjesavske doline, med polji, vodami, travniki in gozdovi, ki so mu bili tako zelo pri srcu.